

FORSKNINGSUTVALGET
Universitetet i Bergen

Arkivkode:

FU-sak : 3/11

Sak nr.:

Møte: 02.02.11

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk i forskerutdanningen – intern prosess ved UiB.

Forskningsutvalget (FU) og Utdanningsutvalget (UU) hadde i desember 2010 et fellesmøte hvor kvalifikasjonsrammeverket for ph.d.-utdanningen ble diskutert. Følgende punkter fra diskusjonen er gjengitt i referatet fra møtet:

- Tankegangen bak læringsutbytte og nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk må forankres nedover i organisasjonen og må diskuteres videre i FU og på fakultetene.
- Ved godkjenning av opplæringsdelen vil det være naturlig med en gjennomgang av læringsutbyttet i forhold til rammeverket.
- En må være tydelig på hva som er planlagt og hva som er oppnådd læringsutbytte.
- Det er viktig å se på kvalifikasjonsrammeverket som en anledning til å kvalitetssikre innholdet i utdanningen heller enn en ekstra byråkratisering.
- Det er viktig å huske på at ph.d.-utdanningen også skal være arbeidsrelevant for karrierer utenfor academia.

De ulike punktene fra fellesmøtet er viktige å følge opp for å kunne implementere det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket i forskerutdanningen. En prosess for implementeringen må på plass i forhold til forankringen av NKR i forskerutdanningen konkretisert i opplæringsdelen og kvalitetssikring av innholdet i forskerutdanningen i forhold til det læringsutbytte som forventes oppnådd. Læringsutbytte skal også gi kompetanse til yrker utenfor academia.

Opplæringsdelen

Dagens opplæringsdel i forskerutdanningen er relativt fleksiblet organisert på fakultetene. Det er variabelt hvor stor andel av opplæringsdelen som tilbys gjennom faste kurs og aktiviteter. Obligatorisk for alle i ph.d.-utdanningen er at en skal ha gjennomgått opplæring i vitenskapsteori, etikk, forskningsmetode og formidling. Dette er stadfestet både i UiBs ph.d.-reglement og i UHRs nasjonale forskrift for ph.d.-graden. Det er varierende i hvor stor grad fakultetene tilbyr og krever at ph.d.-kandidatene skal ta andre ulike kurs ved eget fakultet.

En har ved UiB kun en doktorgrad og ingen fakultetsspesifikke programmer nettopp for å sikre fleksibiliteten i kandidatenes muligheter til å ta kurs og følge aktiviteter ved andre fakultet eller andre utdanningsinstitusjoner. Fakultetene er likevel ansvarlige for organiseringen av forskerutdanningen og hvert fakultet har utarbeidet egne veiledende retningslinjer for opplæringsdelen som anvendes når fakultetene skal godkjenne opplæringsdelen i forskerutdanningen for hver enkelt kandidat.

De veiledende retningslinjene for opplæringsdelen kan være aktuelt å se på i fellesskap ved UiB for å vurdere hvilke krav som er felles for alle fakultet ved UiB og hvilke krav som er absolutt fagspesifikke. Det kan være aktuelt å lage felles veiledende retningslinjer for hvordan en regner ut omfang i forhold til ulike aktiviteter slik at det ikke gis 1 sp uttelling for en internasjonal konferanse ved ett fakultet mens det gis 2 sp uttelling for en internasjonal konferanse ved et annet. De veiledende retningslinjene ved fakultetene bør være fagspesifikke i de tilfeller hvor det er nødvendig, og alle kurs på forskerutdanningsnivå (900-nivå) må det utarbeides læringsutbyttebeskrivelser for. Det er kjent at mange ph.d.-kandidater i dag tar en del kurs på masternivå, noe som er viktig i de tilfeller hvor de trenger ekstra kompetanse innen et fagfelt de ikke hadde nok forkunnskaper innen. Det bør likevel være avklart i fellesskap ved UiB hvor stor andel av en opplæringsdel som kan bestå av kurs på masternivå og på forskerutdanningsnivå. UiO har her innført en regel om dette i egen ph.d.-forskrift. Forholdet mellom masterkurs og ph.d.-kurs er viktig å vurdere da fakultetene ved godkjenning av opplæringsdelen i forskerutdanningen må vurdere helheten i opplæringsdelen i forhold til læringsutbytte.

Kvalitetssikring av innholdet i ph.d.-utdanningen

Opplæringsdelen i forskerutdanningen må sees i forhold til den øvrige aktiviteten i forskerutdanningen; forskningsvirksomheten og akademisk skriving/publisering i form av avhandlingen. Kvalitetssikring av innholdet i ph.d.-utdanningen er således noe som må gjøres generelt og spesifikt ved hvert fakultet og i hvert fagmiljø som utdanner doktorander. Innholdet i ph.d.-utdanningen skal sikre at hver enkelt kandidat etter endt ph.d.-utdanning sitter med en kvalifikasjon slik beskrevet i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk på nivået 3. syklus. Hver enkelt kandidat kan ha ulike veier for å nå disse målene da kandidatene selv besitter ulike kompetanser og styrker når de blir tatt opp i forskerutdanningen. NKR skal brukes som en retningslinje for hvilke kvalifikasjoner hver enkelt kandidat skal oppnå gjennom sin ph.d.-utdanning. En kan legge opp til at kandidaten sammen med sin(e) veileder(e) setter opp en plan i forhold til de aktiviteter som skal inngå i opplæringsdelen og hvilke aktiviteter kandidaten må delta i for å styrke sine kvalifikasjoner innen prosjektstyring, innovativ virksomhet og de andre kvalifikasjonene omtalt i NKR. Vurdering av hver enkelt kandidats grad av oppnåelse av de ulike kravene i NKR er noe som vil ligge på hvert fakultet i deres helhetlige vurdering av kandidaten. Opplæringsdel, prøveforlesning og avhandling samt disputas er de ulike faste aktivitetene i forskerutdanningen som fakultetet må vurdere i forhold til ikke bare den akademiske kvalitet, men også om helheten tilsvarer oppnådd kvalifikasjon i forhold til NKR. De ulike aktivitetene for å oppnå de ulike kvalifikasjonene planlegges ved opptak, korrigeres årlig sammen med veileder for sikre at kandidaten er på rett vei, vurderes nærmere ved midtveisevalueringen og endelig helhetlig vurdering ved godkjenning av opplæringsdel, avhandling, prøveforlesning og disputas.

Implementeringsprosess av NKR

For å sikre en god forankring av tankegangen bak læringsutbytte og nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk ut i organisasjonen vil en sørge for åpen og dialogbasert prosess. Det kan være aktuelt å holde et felles seminar ved UiB hvor de ulike sidene ved læringsutbytte og oppnåelse av kvalifikasjoner i forskerutdanningen er tema. Det er viktig at dette diskuteres videre i FU og ved fakultetene, slik at en får en vid og inkluderende behandling av temaet for å sikre best mulig kvalitet i forskerutdanningen.

Forskningdirektørens kommentarer.

Det er mange momenter som må vurderes i forhold til opplæringsdelen og kvalitetssikring av innholdet i ph.d.-utdanningen. Potensiell videre prosess kan være:

- Fakultetene utarbeider læringsutbyttebeskrivelser på egne forskerutdanningskurs
- Det utarbeides forslag til mal for felles retningslinjer for opplæringsdelen ved UiB som inneholder krav til opplæringsdelen i forhold til omfang og hva som kan godkjennes å gi uttelling i opplæringsdelen (nasjonale konferanser, internasjonale konferanser, formidlingskurs, eget lesepensum o.l).
- Fakultetene utarbeider egne rutiner for oppfølging av kvalifikasjonene til ph.d.-kandidaten i opptaksprosedyre, midtveisevaluering og avslutningsfasen av forskerutdanningen. En må være tydelig på hva som er planlagt læringsutbytte og faktisk oppnådd kvalifikasjon.
- Fakultetene må sikre at kandidatenes kvalifikasjoner bidrar til å styrke deres kompetanse for yrkesliv utenfor akademia.

Tidsplan må samkjøres med tilsvarende faglige og administrative prosesser knyttet til UiBs øvrige studietilbud.

Saken legges frem for utvalget til drøfting.